

DELAVSKA

pošto 10. XI. 1932

krat. prilog.

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za 3 mesece Din 1500, za 6 mesecev Din 3000, za 1 leto Din 6000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.000

O našem listu

Zgodovina uči mnogo, ne nauči pa zemljane ničesar. Koliko nedolžnih žrtev bi si prihranili narodi, države, človeštvo, ako bi pred usodnimi preobratimi mogli spoznati in verjeti, da so vezi človeške družbe v resnici že tako zrahljane, da prvi vihar lahko požene družbo v razsulo. Koliko Golgot bi bilo že sedanjemu rodu nepoznanih, ako bi se dalo gorje, ki ga prenašajo vsi trpeči, družbi dopovedati in pri njej vzbuditi resnični čut do pravičnosti. Kot brodolomci tavajo vodilni posamezniki, tovarne, stanovi, vodilni razred za ohranitev in kopičenjem svojih koristi in briga za lastno korist jim ne dopušča, da bi obstali in spoznali, da si ne rešijo ničesar, če se cela družba ne reši.

Ni nam beda sestranih, tragedij družin, življenje v delavskih kolonijah senzacija, kadar manjka drugih novic ali pa polnitev policijske kronike, temveč nam je ogledalo lastnega življenja, ko vsak na svoja pleča sprejemamo delež krivice. Iz takih prs se ne razlega krik po obrambi lastnih interesov, to je še samo ključ po pravici.

Brezbožnost iz preobilja zemskih dobrot, pa tudi brezbožnost iz obupa, ki zajema zatiranje, nam ni mogla ubiti vere v odrešitev človeštva po Kristusu; navidezna vernost premnogih katoličanov, ki jih je poslovno življenje tako prevzelo, da le še iz tradicije obiskujejo cerkev, nam ni mogla omajati naše močne vere. Ali je potem čudno, če se kot cestinarji čutimo bolj žive ude katoliške cerkve, kot mnogi, ki svoje katolištvo tako radi poudarjajo? Predstavljamo si, da je vera danes mnogo bolj ogrožena od onih, ki jo iz obupa predočujejo kot mamilo za neobčuteno uklenitev v klesče interese kapitalizma kakor pa od strani liberalne buržuazije pa tudi frimasonskih lož. Docim slednji budno pazijo, da po vsemem gibanju ne bi zrasle ovire njihovi gospodarski ekspanziji, zatirajo in pustošijo marksisti vsako versko čuvstvo iz načelnih razlogov. Vsi dobromisleči vedo, da so na našem braniku za čistost svete vere boji težji in zahtevajo več samopremagovanja; saj so marksisti naši tovariši pri delu in pri jelu. Komur je to dejstvo mogoče razumeti, bo priznal, da le naš list more biti klicar h krščanstvu na danes najtežjem braniku.

Čeprav so temni oblaki zakrili sonce na nebu Evrope in že tu in tam volto zagrmijo (navidezno nemogoča združitve interesov kapitala ogroža vso socialno strukturo) — smo še vedno optimisti, da človek človeku ni volk, da en stan drugega ne zatira namenoma, temveč hočemo verjeti, da vsak stan rešuje le sebe. Za nepobitno zgodovinsko resnico pa držimo, da niti posameznik niti celotni stan od svojih pridobitnih pravic bližnjemu na ljubo ne odstopa ničesar prostovoljno, kot odmirajoče staro drevo ne more ne ovirati pa tudi ne pomagati rasti mladega drevesa. Iz teh korenin izhaja naša borba za svežim zrakom, za soncem, za pravico. Mi vemo, da vsi stanovi, ves imoviti razred nima časa in ne volje, da resno rešuje socialno vprašanje; če še to obstoja, naj ga rešujejo drugi; povedati pa imamo to, da ne kličemo pravice samo za nas, temveč za celo svetopisemsko čredo, ki je izgubila svojega pastirja. Zamerja se nam, če nočemo verjeti lepim besedam in lepim naukom plačanih uredništev; radi nas so ti uredniki lahko tudi značajni ljudje, vendar so naročeni za točno opredeljeni delokrog, ki ga ne morejo prekoračiti. Kako redko opazimo v kakem drugem listu bodrilno besedo, pa še takrat s pridržki, čeprav se borimo čisto proti krivicam, ki vpijejo do neba.

Daleč mimo cilja

V tovarni lesnih izdelkov v Jurklostru je zaradi znižanja plač nastala mezna stavka. V »Delavski Pravici« štev. 41 čitamo, da je vstopilo celokupno delavstvo kot v nekak znak protesta proti podjetniku v Jugoslovansko strokovno zvezo, ki je začela pogajanja s podjetnikom g. Falterjem. Baje je tudi poslanec g. Pavlič obljubil, da se bo zavzel za delavstvo. Videč, da niso imela vsa ta pogajanja nobenega uspeha, je povzela iniciativo za poravnavo tega meznega spora sreska organizacija JRKD ter odposlala 30. pr. m. odposlanca banovinskega tajništva in sreske organizacije v Jurklostr, kjer sta stopila v stik s stavkajočim delavstvom. Predsednik krajevne skupine JSZ je odklanjal razgovor v zadevi, docim so delavci uvideli nesebičnost tega posredovanja in se tako rekoč solidarno izjavili za mirno poravnavo ter stavili svoje zahteve. Dejstvo je, da so te zahteve za obe strani sprejemljive in je pričakovati, da se bo dosegel še te dni popoln sporazum. JRKD je s tem vnovič pokazala da ni strankarska temveč, da deluje v smislu programatičnih določil, ne glede na desno in ne na levo, v dobrobit vseh slojev in ne najmanj delavskemu stanu, kateremu posveča že od svojega obstoja posebno pažnjo. Tega se bodo razsodni delavci tudi zavedali ter s spontanim vstopom v vrste te organizacije pokazali, da so prišli slednjič do prepričanja, da imajo ravno v organizaciji JRKD najboljšega zaščitnika.

Tako »Jutro« št. 257 z dne 4. novembra 1932.

Že v zadnji številki našega lista smo ugotovili, zakaj počiva delo v tovarni lesnih izdelkov v Jurklostru. Delavstvo je bilo prisiljeno, da ni šlo več na delo, ker se glasi odlok delodajalca da ima delo v tovarni le tisti, ki hoče delati za znižano plačo. Delavstvo v Jurklostru je organizirano in vodi obrambo proti znižanju plač potom organizacije.

Vsak, kdor hoče delavstvu pomagati, mora to upoštevati. Delavstvo se strokovno ne organizira zaradi parad, ampak da štiti svoje ekonomske, kulturne in moralne interese (§ 35 zakona o zaščiti delavcev). Delavska strokovna organizacija je torej pravi predstavnik delavstva in le ona poklicana, da nastopa v imenu delavstva. Zato ne sme noben iskren prijatelj iti mimo strokovne organizacije, ako hoče pomagati v težkih trenutkih delavstvu v obratu, kjer je že taka organizacija. Svobodna volja delavstva se mora upoštevati pod vsakim pogojem. Pripadništvo k delavski strokovni organizaciji je namreč svobodno. In če je delavstvo organizirano nad 95 odstotno v gotovi organizaciji, je podan v tem jasen izraz delavstva, kdo naj bo njegov voditelj.

Ravno iz teh razlogov je razumljivo, da je predsednik skupine v Jurklostru odklanjal razgovor z zastopnikom okr. organizacije JRKD. Delavstvo sicer ne

more večkrat tega, kar čuti, točno izraziti. Napravi pa geste, ki povedo več kot beseda. Tudi v tem slučaju. Ker sta hotela gospoda iti preko organizacije, je postalo delavstvo takoj nezaupno.

Delavska strokovna organizacija bi se morala v tem primeru brezpogojno upoštevati tudi glede na celotni položaj. Kdor pozna razmere v Jurklostru, bo vedel, da se bje boj v dveh smereh: Za kruh in za svobodo združevanja. Sicer podjetnik Falter trdi, da ima celo rad, če je organizacija. Toda predstavlja si organizacijo tako, da naj bi v morebitnih sporih stala njemu ob strani. Saj tako smo ga razumeli na zadnjih pogajanjih. Take organizacije seveda delavstvo ne bi potrebovalo. Gospod Falter se zna predobro sam ščititi. Delavska organizacija ima pa namen, da strne delstvo v eno celoto, da občuje s podjetnikom le kot celoto. Gospod Falter je varen prav strogo ukazovati. »Ako se ne ukloniš, lahko greš.« Tako navadno zaključuje svoje ukaze. Delavstvo je vedelo in čutilo, da je tako postopanje krivično. Toda poedinec je moral vedno pasti. Zato organizacija ne pomeni le borbo za kruh, ampak borbo za najosnovnejše človeške pravice, namreč da prizna podjetnik delavca za soustvarjalca faktorja v podjetju in da ž njimi tudi tako postopa. Z eno besedo. Delavstvo hoče odpraviti s pomočjo organizacije sedanje suženjsko razmerje.

Tega se zaveda delavstvo, to ve tudi g. Falter. Zato si prizadeva, da bi organizacijo razbil. Noben pravi prijatelj delavstva ne sme služiti podjetniku za tak smoter. Iz dopisa samega sklepamo, da se zastopnik JRKD ni zavedal svoje vloge. Je pa dejansko tako.

Delavska strokovna organizacija nima prav nič proti temu, da se udeležuje pogajanj tudi zastopnik JRKD. Nasprotno. Veselilo bi je, kakor hitro bi zaznala za njeno željo. In je prav, da se bi udeleževala pogajanj. Saj tak boj ni le zadeva delavstva ali podjetnika samega, ampak tudi javnosti. Ni vseeno za njo, v kakih gmočnih razmerah živi delavstvo, kako ono čuti in gleda na vse pojave javnega življenja. Delavstvo samo ima pa na tem interes, da je v čim širšem krogu znano, kako težko, da skoraj suženjsko življenje ima v podjetju, čigar lastnik je večkratni milijonar in ki svoj denar v toliki meri troši v tujini, mesto da bi ga dal na razpolago kraju in ljudem, ki to bogastvo skupaj spravljajo. Toda to sodelovanje bo delavstvu dobrodošlo in bo verjelo, da izhaja iz naklonjenosti do njega le, če bo v skladu z organizacijo, katero si je izvolilo delavstvo samo.

še smatrali za sestaven del družbe, šteli so nas pod sluzinčad. Ko pa smo pričeli rasti iz lastnih korenin, ko smo v sveži borbenosti nastopili s svojimi zahtevami, smo bili slično neobgljencem izobčeni in to je naše vrste trdno strnilo. Zaupanje se ne da kupovati (naši gospodarski strokovnjaki so izvrtali, da je še celo naši denarni krizi glavni vzrok v pomanjkanju zaupanja), temveč se ga mora zaslužiti in lahko trdimo, da si je naš list to zaupanje zaslužil, saj je v resnici le zvon, s katerim pozvanja k molitvi in borbi naš krščanski delavec.

Dr. Krek je v naših brazdah pričel sejati in sejati bi le v naših brazdah, ko ga ne bi tako nujno klical ves narod na pomoč; tod je izvojeval prve zmage in komaj je prvo seme vzkliklo, ga je iz naših vrst sprejel ves narod vase. Mlado drevo raste naprej in list s tega drevesa je in ostane naša »Pravica«.

Peter Rozman:

Živela kmetstva in delavska vzajemnost!

Kakor morska sipa, ki drži zagrabljen plen v svojih sesalkah, tako pogubonosno objema in izkorišča današnji kapitalizem kmeta in delavca. Povsod: tako v gospodarskem, socialnem in kulturnem oziru diktirajo in uveljavljajo svojo voljo le držici današnjega kapitalističnega družabnega reda. Ne menijo se za množice človeških žrtev svojega mamonističnega, protinavnega, protidružabnega in zato tudi protidržavnega delovanja. V popolni svoji oblasti imajo denar, čestokrat zakonodajo in vlade, naravne dobrine in ves izum moderne tehnike. V svoji službi drže najboljše strokovnjake, inženere, uradnike, pa tudi najhujše »štrebarje« kot priganjace in pritiskače kmetstva in delavskega ljudstva. Tako danes kmet v resnici več ne ve, zakaj orje in seje, zakaj žanje in trpi, ker vsa njegova produkcija glede na prodajno ceno nima tiste vrednosti, katere bi odgovarjala delu, ki je bilo potrebno za to produkcijo. Delavec — ako delo sploh ima — ne ve, zakaj prodaja svojo delovno moč drugim, ko v plači ne dobi toliko nazaj, da bi preživel svojo družino tako, kot to zasluži on, soustvaritelj in nositelj one največje sile — dela —, brez katere bi ne bilo ničesar. Tudi ne profita. Zato tak kapitalistični red nikakor ne trpi, da bi se množice prizadetih kmetov in delavcev mogle po svobodni volji in nemoteno strniti v združeno silo in postaviti skupen obrambni zid potom svojih strokovnih organizacij, združništva in lastne kmetko-delavske kulture.

Zategadelj živimo čase, ki kmeta in delavca naravnost kličejo v enotno fronto. Z združenimi močmi, z ramo ob rami moramo tedaj nastopiti pot odločne borbe za svoje golo življenje. Uničenje enega, pomeni pogin drugega. Delavci imamo bogate izkušnje, kmetje pa večjo gospodarsko moč. Zato moramo delavci v borbi proti kapitalizmu nastopati le vedno v najsprejnejših postojankah kot neumorni izvidniki in organizatorji. Saj ravno delavski stan vedno najprej in najhujše občuti vsako že obstoječo kakor tudi šele nastajajočo krivico kapitalističnega družabnega sistema. Kmetje pa bodo tvorili potrebno artiljerijo vseh kalibrov in za sprednje borbe nepremagljivo zaledje, iz katerega morejo črpati ti vedno svežih moči za nepretrgano borbo obeh. Iz višav znanosti pa naj izobraženci, prijatelji in poborniki kmetstva in delavske vzajemnosti bombardirajo vsevpred ta protičloveški in protibožji družabni sistem. Tako mora iti tok za nov družabni red, v katerem naj ima tisti, ki dela, tudi pravičen delež sadov svojega dela.

Za enkrat pa smo, žal, še vsi skupaj le slabihi. Ne samo proti mogočnosti kapitalizma, marveč še mnogo bolj za ustvaritev enotne fronte kmetov in delavcev. Predsodki na obeh straneh so še v premoči. Premalo je dalekovidnih kmetov, kateri bi ravno od enotnosti z delavstvom pričakovali svoje rešitve; ki bi s simpatijami motrili delavsko gibanje in njegovo borbo proti prevlelikemu izžemanju in zapostavljanju. Kapitalistična vzgoja je točno po svojem načrtu znala vcepiti razdvojenost teh dveh najbližnjih si stanov, Kriv je pa temu stanju tudi še drugi faktor. Časopisje in govorniki raznih strankarskih šol so kmetom venomer pridigovali, kako je le kmet steber vsega, kako se ravno in vedno le kmetu najhujše godi; kmet je vse, kar sploh je;

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Lesni delavci

Jurklošter. Pri nas delo še vedno počiva. Na pomoč so nam prišli tudi gospodje iz Laškega in g. Kravos iz Ljubljane. Rekli so, da bodo oni vzeli to stvar v roke, če jim zapremo. Mi smo pa odgovorili, da imamo že svojo organizacijo. Vse, kar bomo vodili, bomo delali le v sporazumu s centralno naše organizacije in Delavsko zbornico. Ker niso bili gospodje temu nasprotni, smo šli skupaj h g. Falterju. Pa je bil ravno tako nedostopen kot na zadnjih pogajanjih. Upamo, da si bodo gospodje, ki pravijo, da so naši prijatelji, zapomnili, da je uspešna pomoč mogoča le v sporazumu in potom strokovne organizacije. G. Falter pa je poslal naše knjižice na občino, češ sedaj bomo tovarno ustavili, z delavstvom pa ne bomo več govorili. Mi smo pa tako sklenili: Stradati moramo tako ali tako. Če delamo, sicer nekoliko manj, stradati pa moramo vseeno. Radi tega bomo vzdržali do konca, dokler ne zmagamo.

Rimske Toplice. Dne 30. okt. t. l. smo imeli delavci iz tovarne podpetnikov sestanek. Bil je potreben radi tega, ker je delo v tovarni zelo reducirano. Ko smo se pogajali s podjetnikom radi znižanja plač, so nam zastopniki podjetja obljubovali, da bomo imeli veliko dela, ako pristanemo na znižanje. Sedaj pa kar naenkrat tako malo dela! Delavstvo je teh misli, da bi bilo najbolje, da bi pogodbo, s katero smo pristali na znižanje plač, odpovedali. Bomo videli, kaj bo prišlo bodočnost. — Delavstvo je izrazilo največje ogorčenje nad postopanjem podjetnika in veleposelnika Falterja, ker je tako trdosrčno napram tovarišem v Jurkloštru. Ko je bil govor o agrarni reformi, je bil silno sladak napram delavstvu. Noben med ni tako sladak. Sedaj pa je pokazal svojo pravo barvo, katero itak že poznamo. Delavstvo je bilo mnenja, da je najbolje, da se napravi na banko upravo vloga, katera naj bi opozorila vlado na brezupno stanje delavstva v obeh tovarnah in zahtevalo, da se izvede agrarna reforma v prvi vrsti: v korist tega delavstva. — Delavstvo je izrazilo svoje ogorčenje tudi radi obratovodnje v tovarni podpetnikov. Včasih je govoril, da je za delavsko organizacijo, sedaj pa dosledno proti njej nastopa. Organizirano delavstvo preganja in šikanira in pošilja na dopust. Tudi jih prestavlja iz enega dela na drugo — seveda na slabše. Delavstvo je sklenilo,

kakor da poleg kmeta sploh nihče več ne bi živel. Za delavstvo, kamor se prav za prav rekrutira ves odvisen kmetijski naraščaj, so se pa sploh malo brigali. V časopisju le s kakšnim skromnim »kotiščkom« ali »vestnikom«, drugače pa tudi toliko, kolikor je bil kdo trenutno prisiljen radi uspešnejše osebnosti ali strankarske karijere. Zato se ni čuditi, ako kmetje danes zelo malo, oziroma napačno razumejo vse to, kar gre pod naslov »socialno vprašanje«. Torej vprašanje, ki se v prvi meri tiče samo malga človeka — kmeta in delavca.

Že ob sami besedi »socialno« ali »socialistično« premnogim živčevje kar zatrepeče, v nekem mrzličnem strahu ali v odpornem prezirljivem studu in srdu, ker pod tem imenom razume večina kmetov nekaj, kar je nedovoljeno, prevratno, ali kakor bi rekli bolj ševiškega in celo protikmetškega. Moramo poudarjati stanovsko zavest, moramo pa vzgajati vsak svoj stan tudi za celotno družbo, katero vsi stanovi sestavljamo. Kapitalisti pa hočejo, da bodi kmetijski stan kot najmočnejši v vseh širših družabnih vprašanjih nepoučen in izoliran. Hočejo med kmetiskim in delavskim stanom trenja. Dva se naj prepirata, da ima tretji lepši dobiček.

Vendar pa se tudi tukaj kaže že vesel preobrat. Sila vedno hujših razmer, v katere je poleg delavskega stanu padel tudi kmetijski, je rodila pravo spoznanje. To spoznanje stopa vedno bolj v ospredje na obeh straneh in hoče najtesnejše medsebojne vzajemnosti in samopomoči. V nekaterih rajonih »Strokovne zveze viničarjev« je od strani zavednih in dalekovidnih kmetov bila že sprožena želja po lastni strokovni kmetijski organizaciji, ki bi naj temeljila na krščansko-socialističnih idejah in bi imela skupno z delavstvom svoj poseben forum eksekutive. Il. rudarski kongres v Laškem je tudi dal istega poudarka, namreč: kmet in delavec morata skupaj v enotno fronto.

Da prihaja ta klic spontano iz kmetiskih ust samih, nas tembolj navdaja. Za nas krščanske socialiste je to velik dogodek, kakor tudi dokaz, da krščanski socializem ni le privilegij delavskega razreda, dogma samo za proletarce, ampak da je krščanski socializem vse delovne stanove obsegajoči svetovni nazor, kateri je v stanu prekvasiti celotno človeško družbo, ustvariti novega človeka

da mora biti takih razmer konec in da bo v prihodnje podvzelo korake, ki bodo obratovodnji še neljubli.

Rudarji

Hrastnik. Odkar imamo Hrastničani za silno cerkev in stalnega duhovnika, ki oskrbuje dušno pastirstvo, obhajamo vsako leto praznik Kristusa kralja zelo slovesno. Tudi letos nismo dosti zaostajali za prejšnjimi. V soboto zvečer je imel frater Sedej v rudniški čakalnici predavanje o misijonih. V nedeljo pa je pri obeh sv. mašah bila cerkev nabito polna. Propoved č. g. Kolenca iz Maribora je napravila na vernike globok vtis. Slovesnost je povzdignila večerna procesija s prižganimi svečami. Tudi po hišah, mimo katerih se je pomikala procesija, je bilo po vseh oknih opaziti prižgane sveče, kar potrjuje, da rudar še ni izgubil vere, ki mu je v današnjih težkih časih edino upanje in tolažba.

Trbovlje. Izmenjava. TPD je s prvimi tega meseca reducirala v tukajšnjih obratih 30 delavcev. Na novo pa je sprejela že nekatere fizično dobre v delo. To je pričetek njenih nakan, pri katerih jih pride še mnogo v poštev. Pri mnogih pa nastalo vprašanje, če dobe za svoja leta pokojnino. Kaj pa bo s starostno blagajno brat. skladnice, je veliko vprašanje. Ali bodo nje sredstva donasala in mogla zadostiti dolžnostim? Prispevki se radi redukcij manjšajo, izdatki pa višajo. Če družba išče pri izmenjavi delavcev dobiček, naj ona krije primanjkljaj k pokojninam, ne pa da se vedno povisujejo prispevki.

Oddaja dela v akordu. Obratovodstvo zapadnega obrata že dalje časa ne vrši zakonite oddaje dela pri akordantih. Uvedena je posebna praksa, da delavec zve za višino zaslužka šele po petnajstih dneh, ko je perioda plačil že zaključena. Torej petnajst dni ne ve delavec, za kaj dela in koliko bo zaslužil. Določilo »delovnega reda« § 20 pa govori takole:

»Določila plačil (Geding) se oddajajo oziroma prejemajo od 1. do 3. delavnega dneva vsakega meseca. Vsak delavec, ki po določeni meri plačevanja dela, je dolžan pri oddajanju oziroma prejemanju te mere biti navzoč in nepravilnosti, če se katere najdejo, takoj na mestu naznaniti, ker bi se drugače nič več ne oziralo nanje.

Pri določevanju mere za plačevanje se

in nov družabni red na živem temelju dejavnih načel krščanske etike.

Kmetje in delavci! Dol s kapitalizmom! Proč od preteklosti in sedanjosti! Združimo se za staro pravdo vaših »gruntov« in naših »žuljev« v nepremagljivo skupnost. Od nas, od spodaj navzgor, samo od kmetov in delavcev mora biti zadan kapitalizmu zaslužni smrtni udarec. Pred nami so ovire in bodo, toda zavest in odločna volja sta vedno preko vsakih ovir. (Dalje prih.)

tudi stroški za razsvetljavo, za smodnik, za popraviljanje orodja in — kjer okoliščine dopuščajo — za izvožnjo (Förderung), za zastavljanje z zemljo (Versatz) in za snaženje jemljejo v račun. Mero za plačevanje določajo upravitelji uradniki.

Apeliramo na obratovodstvo, da postopa po gorenjem zakonitem določilu pri oddaji akorda, sicer se bodo delavci obrnili na pristojno mesto v zaščito svojih zakonitih pravic.

Kar se naredi, se tudi dostojno izvrši, tako je dejal neki..., ko smo na prireditvi trkali grozdje. Smo plesali, končno se malo stekli. To so pa bili gotovo tisti brezposelni, med katerimi je treba meje. Kdo neki pravi, da niso to prave meje dela, če gre za denar. Drugi pa je dejal: Vrag vzemi to »Pravico«, ki tako nerodno piše, saj jo ni mogoče zastopiti. Tretji pa se oglasi in celo pravi, kar tako naprej bo pisala. Če ni kaj pravičnega, bo povedala. Zdaj pa zares ne vemo, kdo ima prav?

Zadnje nedeljo se je v Delavskem domu vršil strokovni shod delavstva, na katerem so poročali Likar, Murn in Krušič. Prvi je pojasnil potrebe zahteve po 40 urnem delavnem tednu in točno utemeljil resolucijo, ki je bila od delavstva sprejeta. Drugi kot predsednik 2. rud. skupine je pojasnil težkoče delovanja zaupnikov in to po krivdi delavcev samih. Javil je delavstvu, da je skupina umaknila svojega posredovalca za stanovanje in to iz razloga, ker delavstvo smatra, da se delajo neke protekcije pri dodelitvi stanovanj od strani zaupnikov. Tov. Krušič pa je zadel jako pravo, ker je naznačil delavstvu, da je premalo ali celo nič složno. Delavci drug drugega tožarijo in s tem slabe sami sebi svoj položaj. S tem se strinjamo tudi mi, ker le nezaupanje in nesloga je rudarje pritirala tako daleč. Čim več se o slogi in bratstvu govori in piše, tem manj to rudarsko delavstvo pojmuje in si rajši koplje z nevednostjo svoj lastni grob.

Huda jama. Že v zadnji številki »Del. Pravice« je tovariš iz Trbovelj zapisal, da hočejo delničarji TPD večji dobiček. To se lahko opazi tudi pri nas. Gospodje skrbijo zato, da se uporabi vsak trenutek, kritiskajo eden na drugega, vzpodbujajo eden drugega, da vsi pazijo na vsak delavčev gib. Za vsak najmanjši ali celo namišljeni prestop je rudar odpuščen. Ali je to ofenziva kapitalizma, ki hoče telesno in duševno ubiti rudarje? Ali je to dejanje podobno zverji, ki predno pogine, še z vsemi štirimi brca okrog. Res je, kar je v »Besedi« št. 11 v članku »pomanjkanje gotovine« napisal dr. I. P.: »Samo eno načelo je kapitalizmu še ostalo: dobiček; tako kot srednjeveškemu viteštvu v dobi njegovega propadanja — ropanje. Koliko rudarjev je že v najlepši moški dobi izčrpanih. Menda ne zaradi lenuharenja. Gotovo zaradi prenapornega dela, slabega zraka, pomanjkanja primerne hrane. Toda gospode okoli TPD nič ne briga, ako namesto zdravih čvrstih 30, 40 letnih mož ostanejo le živi okostnjaki, ki ne morejo, kakor pravimo, ne živeti ne umreti. Saj bodo ti reveži izločeni iz staleža zaposlenih in nameščeni z novimi silami. Vprašanje je, ali so hujši roparji, oni ki jemljejo ljudem imetje, ali oni, ki jim

jemljejo najdražje, to je zdravje. Rudarji stiskajo zobe in pesti. Gospodje se danes še smejejo. Mogoče se bodo pa le nehali.

Kovinarji

Iz skupščine krajevnih bratovske skladnice na Jesenicah.

V nedeljo, dne 23. oktobra, se je vršila v Delavskem domu na Savi redna letna skupščina krajevnih bratovske skladnice na Jesenicah. Skupščina je morala izvoliti 6 članov kot zastopnikov v krajevni upravni odbor kakor tudi 6 članov namestnikov. Na dnevnem redu je bil tudi predlog, da se članom nadzorstvenega odbora, ki niso več delegati krajevnih skupščin njihov mandat v smislu čl. 18 pravilnika potrdi in podaljša. Poleg tega se volitev 9 delegatov za glavno skupščino v Ljubljani. Na zahtevo našega tovariša Arneža, da naj se v upravni odbor sprejme tudi kateri od naših delegatov, so zastopniki SMRJ vsak spoznavali glede tega gladko odklonili. Izjavili so, da se bo postopalo točno po pravilniku. Ker v debati takoj ni prišlo do soglasja, je predsednik dr. Obersnel prekinil skupščino in povabil od vsake skupine enega zastopnika na kratek razgovor. Razgovor pa ni prinesel nobenega rezultata. Tov. Bertonec je zato izjavil, da se bo delegacija krščanskih socialistov vzdržala glasovanja. Arnež je nato poudarjal, da se iz tega jasno vidi, da ni prave volje za skupno sodelovanje in je ugotavljal, da je delegacija krščanskih socialistov storila vse, kar je v tem slučaju mogoče in da naj se ji v bodoče ne očita, da komu strelja v hrbet. Nato je bila sprejeta lista, ki jo je predlagal Jeram z 51 glasovi. Pri drugi točki so predlagali, da naj vršijo člani nadzorstva svoje funkcije do konca trajanja njihovega mandata. Tudi delegati za glavno skupščino so bili predlagani in izvoljeni iz liste SMRJ. Daljša debata se je razvila glede zobozdravstvenega fonda, ker je zahteval sodr. Jeram, da naj podjetje ukinje podpore doplača. Tov. Bertonec je zahteval pojasnilo glede prispevka KID. Predsednik je dal temu primerno pojasnilo. Na prošnjo tov. Bertonec je podal upravnik Krajevnih Bratovske skladnice poročilo o stanju zobozdravstvenega fonda. Fond ima približno 40 tisoč dinarjev gotovine. Težave delajo nekateri člani, ker izdanih nakaznic za zdravljenje ne izrabijo. S tem zavlačujejo zdravljenje. Upravni odbor je bil primoran še ne izrabljene izkaznice nekaterim članom odvzeti. Tov. Arnež predlaga, da se v delo nazaj sprejmejo člani, ki so bili reducirani v decembru 1931, kot člani z doplačilom. Nadalje je predsednik pojasnjeval, kako se izplačujejo brezposelne podpore v dobi članstva, kakor tudi v izrednih slučajih. Upravni odbor je izdelal tudi primeren osnutek pravilnika za izplačevanje podpor. Na predlog zastopnika SMRJ Jerama je bilo sklenjeno, da bodo dobile organizacije ta pravilnik v študij.

Naša delegacija se je pri skupščini držala popolnoma pravilno. Ako s svojimi zahtevami ni uspela, je to pač kriv pravilnik, ki trenutno daje moč tistem, ki ima slučajno večino.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

Spet tisti porogljivi smešek na ustnicah starega gospoda, tisti smešek, ki bi bil moral izzvati Jedovo nejevoljo, če bi ne bil tako pijan svojega uspeha. »Govorite zdaj morda s pooblastilom kanclerjevim?«

»Ne,« je dejal Jed, »a ne dvomim, da bo tega zelo vesel.«

»Zdi se mi, da trenutno nimate nobenih predavanj o agrarni reformi.«

»Ne, sir, mislim, da ne. Vsaj jaz nisem o tem še nič slišal.«

»Torej ne veste prav nič o tem.«

»Ne sir. A prosim, ne sodite univerze po meni — sem šele dve leti tu in prihajam z dežele.«

»Toda, saj ste obiskovali višjo šolo?«

»Da, v Zionu, štiri leta, sir.«

»In tam vam niso nikdar povedali, kaj je agrarna reforma?«

»Ne, sir.«

»No, pojdite h kanclerju in mu povejte moj načrt. Če bo šlo v redu, bom sklenil pogodbo z univerzo in naložil petdeset tisoč dolarjev v državno posojilo, kar bo neslo čez dva tisoč petsto na leto.«

»Mr. Warren, res ne vem, kako naj bi se vam zahvalil.«

»Že dobro, mladi mož, zahvaljevali se boste lahko pozneje.« Spet tisti čudoviti nasmešek na ustnicah starega gospoda, nasmešek, ki ga Jed ni zapazil, ker je bil preveč razburjen. »Dobro, sir,« je dejal, »Tako bom govoril s kanclerjem. Prepričan sem, da bo zelo vesel.«

IV.

Jed si je želel peroti, da bi čim hitreje dosegel svoj cilj. Stopil bi bil na kočijo, če bi se bil zavedel, da je tako bitje sploh na svetu. Njegove dolge noge so v dvajsetih minutah prekoračile dve milj in vprav za večerjo je dospel pred zmerno veliko hišo ne daleč od univerze.

Služkinja z belo čepico, ki mu je odprla, je rekla, da

je gospod pri mizi. Jed pa je dejal: »Povejte kanclerju, da prinašam zelo, zelo važne novice, gre za ustanove.«

»Bil je prepričan, da se stari gospod ne bo prav nič obotavljal zaradi take vsote denarja odložiti nož in vilice iz rok. In res, prihlačal je še z grizljajem v ustih in s prtičem za vratom (morda je bilo to po knjigah o lepem vedenju, ki se jih je učil v mladosti, dovoljeno). »No, Rusher?«

»Gospod kancler, imam petdeset tisoč dolarjev za univerzo!«

»Kako?« Ernst Aloysius Saybruck, doctor theologiae, je razprl usta — da je človek lahko videl vso večerjo in iztegnil roke. »Mladi prijatelj! Mladi prijatelj! Kdo?«

»Warrener!«

»Warrener? Kateri Warrener?«

»Claudius G. Warrener.«

Brezmejno začudenje se je risalo v potezah starega gospoda. »Toda — nemogoče!«

»Sem bil pravkar pri njem, gospod kancler. Namerava dati petdeset tisoč v državno posojilo.«

»Ampak — za kaj?«

»Za stolico za agrarno reformo.«

Jed Rusher je v svojem življenju doživel že mnogo presenečenj. Jezdil je divje mrhe, prevrnil ga je bik in poskusil je že ugnati pijanega očeta; preстал je blizarde in peščenih viharjev, svetovno vojsko in vse stiske težkih časov — a še nikdar v vsem življenju ga ni doletel tako nenaden udarec, še nikdar ga ni tako osuplo presunilo kakor ta hip. Ernst Aloysius Saybruck, dr. theol. se je prestrašen opotekel nazaj, roke so mu začele drhteti in plapolati, kri mu je stopala v vrat, v lica in v čelo, dokler ni bil po rakovo rdeč kakor novorejenček, zdelo se je, da se mu lasje ježijo, oči so se mu iskriale — bil je podoben plešočemu japonskemu demonu. Zavpil je nad Rusherjem: »Vi nesramni pobalin!«

Ubogi Jed se je zdrnil, kakor da bi bil dobil zaušnico. Ni mogel drugega ko jecljati: »Toda — gospod kancler! Toda — gospod kancler!«

»Ali se hočete norčevati iz mene? Ali se vam zdi to posebno šalljivo?«

»Ampak, gospod kancler!« Jedu so silile solze v oči. »Kaj sem pa storil? Kaj je?«

Solze so zdrkale Jedu po licu, stari gospod jih je videl in začel slutiti resnico. »Fant — saj niti ne veste, o čem govorite?«

Sicer ima socialdemokracija v svojem programu napisano, da je demokratična. To da zdi se nam, da je takrat in tam, kjer nima večine. Ako pa ima večino, pa jemlje demokracijo vsakemu drugemu, kar je znak, da se v tem pogledu prav nič ne razlikuje od najbolj reakcionarnih in nazadnjaških purgarskih krogov, ki vse, kar ne tuli z njimi v rog, tišči k tlom. Koliko časa bo to šlo, je drugo vprašanje. Jeseniški kovinar.

Jesenice. Dne 30. okt. smo prejeli od SMRJ dopis, s katerim nas obvešča, da je odpovedal kolektivno pogodbo s KID.

V petek 4. nov. se je vršil javen shod vsega delavstva KID. Sodrug Čelešnik je poudarjal, da je vsled dviga cen za 13 do 15% SMRJ bil prisiljen pogodbo odpovedati. Tovarna na odpoved še ni odgovorila drugega kot to, da je odpoved sprejela.

Glavni zaupnik je poročal o sedanjem položaju in navajal obrate, kjer kolektivno pogodbo kršijo na debelo. Videl je v pisarni pripravljene tudi obračun 178 delavcem. Delavski delegaciji je vodstvo KID izjavilo, da o teh redukcijah ne ve ničesar. Navzoča sta bila tudi gg. Westen in Pfeifer. Razprava glede pogodbe se bo vršila ta teden.

Tov. Pukšič Alojz je poročal, da je tudi JSZ sledila dogodkom in vodila indeks cen. JSZ je za enotno delavsko fronto, kar je razvidno tudi iz dopisa, ki je bil poslan na SMRJ. V dopisu se naglašja, da je nujno potrebno, in JSZ tudi želi, da se požiivi stari ali stori nov medorganizacijski odbor. — SMRJ naj poda o tem svoje mnenje. JSZ na ta dopis še ni prejela uradnega odgovora.

Delavstvo je soglasno sklenilo, da je za enoten nastop in da je proti vsakim redukcijam, če bi pa morda dela primanjkovalo, naj se uvede 6urni delovni čas.

Viničarji

Iz centrale. Vsi, kateri se bodo preselili, naj takoj naznanijo nov in točen naslov (kraj, hišna številka in naslov pristojne pošte), da morejo redno tudi vnaprej dobivati časopis.

Posmrtninski sklad. Umrli je tov. Knez Marija, stara 71 let pri skupini Kapela. Družina, kateri je spadala, je 18 mesecev že redno plačevala prispevke v posmrtninski sklad in dobi za ta slučaj podpore 500 Din. Pri Sv. Ani v Slov. goricah je umrla 88 let stara tov. Salamon Marija, dolgoletna članica v I. razredu. Zato jo v novi posmrtninski sklad nismo sprejeli, dobi še iz podpornega sklada posmrtnine 300 Din. Torej se bo pobiralo samo za en slučaj.

Zgornje Hoče. Kakor znano, se je našemu tovarišu Goršek Antonu odpovedala služba brez vzroka. Nekdo je znal povedati, da je odpuščjen zato, ker je organiziran pri Strokovni zvezi viničarjev. Službena knjižica mu je pa bila izročena 7. avgusta, vendar pa odpust v knjižici ni bil vpisan. Ker se je nato prizadeti viničar pogajal za nadaljnjo službovanje in mu je bilo vedno tako odgovorjeno, da ni vedel, če ostane, ali naj gre, je tako smatral zadevo kot poravnano. Dne 29. avgusta pa je naenkrat dobil končnoveljavno pismo odpoved. Ker pa ni bilo vzroka, je po sedanjem viničarskem redu odpoved po 15. avgustu nedopustna. Začel se je spor in viničar je vztrajal na braniku svojih pravic, ki mu jih daje viničarski red. Zahteval je zoper samostansko upraviteljstvo razpravo pred viničarsko komisijo. Radi tolerance, ker so to katoliški in celo redovni vinogradniki in da spet kdo ne poreče, da smo kot krščanski socialisti komaj čakali in v prvi sapi spet udarili in zagrabili ravno katoliške delodajalce, je v zadevi osebno interveniral tov. Peter Rozman kot tajnik zveze dne 8. septembra pri upravitelju Vetrinjskega dvora v Mariboru. Uspeh ni bil zadovoljiv in je tov. Goršek še dobil pismo iz Vetrinjskega dvora, da se pač mora izseliti. Radi tega ni bilo sedaj drugega izhoda kot borba po zakoniti poti in brez pardona. 1. oktobra se je v občini

skem uradu v Pivoli, ker tam leži ta vinograd, vršila viničarska komisija, katere je razsodila, kakor dobesedno navaja zapisnik: »Sklep komisije. Soglasno je komisija izjavila in razsodila, da na podlagi pisemnih dokazov, ki jih je predložil g. Anton Goršek in po določbah viničarskega reda, ni bila službena odpoved pravilna. Zato se smatra, da je zakonita pravica na strani viničarja Antona Goršeka. Predlaga upravi Vetrinjskega dvora, da naj v svrhu mirne poravnave pusti viničarja v službi in da ta sklep viničarske komisije smatra kot sklep sodne poravnave po § 30 »Viničarskega reda«. Podpisi: Grasič Juri, zapisnikar, Peter Rozman, zastopnik viničarjev, član komisije, Lobnik Franc, zastopnik vinogradnika, član komisije. Da ne bo še več kdo drugače raznašal, se samo v interesu resnice priobči ta notica. Predvsem je potrebno tukaj poudariti, da prav ničesar od tega ni kriv viničar tov. Goršek. On nikogar ni preganjal, nikomur storil krivice, brani se, in celo z zakonitimi sredstvi, tega pa mu nihče ne more preprečiti. Ko bi ne bil toliko zaveden in izobražen in ko ne bi zaupal svoji organizaciji, pa bi gotovo letel iz službe.

St. Ilj v Slov. goricah. Brez vzroka, le drugi soviničar ga je hotel izpodrinuti, je bila služba odpovedana našemu tovarišu viničarju Šauperl Francu, katere ima šest majhnih otrok in zraven še onemoglo in bolno staro mater. — Strokovna zveza viničarjev je zanj posredovala pri njegovem oskrbnistvu ter nam poroča, da je uspeh dosežen. Ostane naprej v dosedajni službi.

Ljutomer. Še malo in smo v času, ko se viničarji selijo. Letos bodo sicer zelo redki, ki si bodo službe spremenili. Pametno! Saj se danes sploh nikjer ne dobi kaj izrednega in boljšega, povsod je enako. Zato pa se bodo letos šafarji nekoliko bolj premeščali, kakor se sliši. Viničarji sploh ne bomo jokali za nobenim, ker so nam bili vedno prej v škodo, kakor pa v korist. Mi robotimo, vedno manjšo plačo imamo in še na to izplačilo po cele kvarte čakamo, gospodje šafarji pa pred nami drže roke navzkriž ter vedno preže, kje bi mogli katerega viničarja vsčipniti. Imajo dobre plače, pijo najboljša vina itd. Teda nam je naravnost v uteho in v zadoščenje, ako doživimo dogodek, da se tudi šafarjem služba odpove. Zgodi se dostikrat, da mora šafar iz službe, viničarji, katere je dotični na vse načine gnjavil, pa ostanejo še na mestu. Že od nekdaj se časi spreminjajo in se zvezde utrinjajo. Više ko kdo leta, niže potem pade. Viničarska žena, mati, trpinka in mučenica, je nazvana kot »ušiva«, pijana šafarca pa zahteva biti »milostliva«. Zgodi se pa, da ta zapostavljena viničarka ima vsaj kam pod streho, nasprotno pa ona visokoleteča na mah izgubi vse komplimente, vso službeno udobnost in oblast. Počasi pa sigurno meljejo božji mlini, zato pa tudi marsikoga zmlejejo, ker ni hodil pravilno pot. To nam je tolažba in zaupanje, da ne bo vedno tako, kakor danes ponekod in da gotovo tudi viničarjem enkrat posije lepše solnce.

Stavbinsko delavstvo

Strokovna skupina pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev.

Ljubljana. Vsi tovariši, ki boste poslani od mojstrov na dopust sedaj v zimskem času, se morate javiti v organizaciji, da se vas vodi v zapisnikih kot brezposelne. Za čas brezposelnosti morate plačevati 2 Din mesečno za »Pravico« in upravne stroške. Vsi tovariši zaupniki, pripravite zapisnike o prodaji markic, ker bo v kratkem odbor skupine kontroliral vaše poslovanje!

Ljubljana. Skupina pleskarjev in črkoslikarjev. Naše organizacije se na vseh delavskih bojiščih bore za upoštevanje delavskih pravic. Stojte budno na straži, da se ne krši obrtni zakon in druge določbe, se borijo za

plačilo nadur, za nedeljski počitek in drugo. Med člani in sicer takimi, ki so na vsom ož agilni, pa se najdejo tudi taki, ki delajo, seveda na skrivaj, pomoči in v nedeljah za navadne ure! Če je njim to prav, dobro! Mi pa, ki čuvamo naše že itak okrnjene pravice, bomo s takimi ljudmi temeljito obračunali. Toliko v opozorilo tistim zgagam!

Delavska mladina

Huda jama. Pri nas delamo zelo živahno. Niti rudarski kongres, za katerega smo pomagali voditi priprave in agitirati, nas ni vrgel iz ojnca. Kulturno delo gre lepo naprej. Ko bi drugod tako trpeli, kot pri nas, bi bili že delavni, ker bi le v tem videli rešitev. Sirok pri nas napreduje. Dosedaj smo pridobili 12 novih članov in sicer šest starejših in šest mlajših. Mlajši bodo prvi Borci, ki so začeli organizacijsko življenje po borčevskem sistemu. Centrala bo napravila enkrat revizijo, tako nam piše. Revizije se ne bojimo, pač pa zelo želimo dobiti v svojo sredo zastopnike centrale. Vse več se moremo pogovoriti ustno kot pismeno. Če morda še koga zanima, mu povemo, da je pri nas ravno 50% članstva — nekadilcev. Delu čast, oblast!

Trbovlje. Pri nas se prav pridno pripravljamo na sprejemne izpite. Sirok je še vedno aktiven. Imamo pa še od preje nekaj novincev, ki bodo 13. t. m. delali sprejemne izpite. Vse nove člane »muštramo« po borčevsko. Ker se je naše s Sirokom zopet pomnožilo za 15, prosimo, še za toliko izvodov »Mladegega Plamenca«, ki nam ugaja, zlasti še vsem mlajšim. Pri nas sta še vedno dve grupi: stari in mladi. Tudi duhovščina se nam je približala z nekoliko manj visoko avtoritativnostjo. Takih smo še veseli. Počasi gre, gre pa le. Zivi borba!

Zalog. Sedaj imamo 75 članov. Od teh je 65 abstinentov in 60 nekadilcev. V septembru smo imeli eno sejo in 20 krdelnih sestankov. (Op. uredništva: Prav in lepo od Vas. Ampak od »širaka« ni bilo poročila, potem pa — za oktober bi tudi lahko povedali, kaj ste delali. Zivi!)

Krekova družina Sv. Peter v Ljubljani vabi na Martinov večer, katerega priredi dne 13. t. m. ob 7 zvečer v prostorih I. delavskega konzumnega društva v Zvezdi v Ljubljani, s sledečim sporedom: 1. Bogat srečolov. 2. Saljiva pošta. 3. Lov na Martinovo gos. 4. Saljivi prizori. 5. Prosta zabava. Vabimo vse naše prijatelje, da pridejo med našo delavsko mladino. Odbor.

Krekova družina Sv. Peter v Ljubljani. Dramatični odsek naše družine priredi dne 20. t. m. ob pol 8 zvečer v društveni dvorani svoj prvi letošnji nastop. Igra se igra »Babilon«. Predprodaja vstopnic ves dan pred predstavo v društvenih prostorih. — Občni zbor naše družine bo 22. t. m. ob 8 zvečer z običajnim dnevnim redom v društvenih prostorih. — Odbor.

Celje. (Z revizije.) Celje pridno dela. Razdeljeni smo v sekcije: športno, dramsko, tamburaško in socialno. Dramatska sekcija je že štirikrat uprizorila ljudsko igro »Mlinarjev Janez« z dobrim gmotnim uspehom. Snov igre je vzeta iz zgodovine celjskih grofov. Tamburaši pridno muzicirajo. Zdj delamo na tem, da bi uredili tudi poslovanje in da bi začela tudi socialna sekcija delati.

Pripomba revizorja: Na videz je vse prav lepo. Manjka le glavnega: delavske zavesti. Organizacija ni delavska, ni socialistična. Ali je prav, da ima delavska organizacija socializem le kot nekaj privesek? Prav je, da imate študijski krožek. Ali kaj pomaga, če pa vse drugo delo ne služi delavski stvari. Na primer dramatika. Kaj pomeni kak »Mlinarjev Janez« za vzgojo delavstva in za propagando socializma? Nič! To je naivna ljudska igra, ki odvrača ljudi od stvarnosti in jih slepi z nekim idealiziranim življenjem kmetskega

naroda v preteklosti. Tudi nima kakšne splošne vzgojne vrednosti. O umetniški vrednosti niti ne govorim. Kaj bi potem s tem? Škoda dragocenih moči, ki se za to stvar potrošijo. Dramatika je imenitna stvar, treba jo je le pravilno usmeriti. Imate dober oder in dvorano, dobre igralce in svoje občinstvo. Kaj vam še manjka? Le to, da bi bili nekoliko manj meščanski in da bi malo bolj mislili na potrebe delavskega razreda. Revizor.

Hotedršica. Pri nas je veliko zanimanje za Krekovo mladino. Jasna socialistična smer nam je všeč. Tudi mi vidimo gospodarsko rešitev ne le delavstva, ampak vsega človeštva v socializmu. Imeli smo fantje že nekaj razgovorov o tem. Prihodnjič kaj bolj konkretnega glede organizacije. Zivi borba!

Vrhnika. Zadnjič si nas, tov. urednik, v »Delavski Pravici« malo »popeglal«. Tvojega nauka smo se oprijeli in začeli sami in z mladino. Novo krdelo imamo. Upamo, da bo to krdelo predramilo še druge Vrhnikačane iz spanja in bo tako zarodek nove faze organizacijskega življenja pri nas. Hej! Zivi borba!

Vrhnika. Na obnem zboru dne 6. novembra 1932 je bil izvoljen nov odbor: Jurjevčič Tone, Jurjevčič Janez, Rihar Jakob, Nagode Franc in Trček Martin. Družina, ki je bila bolj na slabih nogah, kaže, da se bo popravila. Ustanovilo se je že tudi krdelo mlajših. Družino bomo izorganizirali na borčevski način.

Preska. Iz Ljubljane nas vedno zmerjate, da smo premalo delavni. Nekaj je tudi res na tem. Naše delavstvo ni delavsko zavedno. Zato tudi pohaja v društva, kjer ne dobi delavske vzgoje. Taka društva imajo neko srednjo linijo v kulturnem delu. Take linije pa v življenju že zdavnaj več ni in zato je tudi za nas nepotrebna, če ni že celo škodljiva. Mi hočemo res jasna načela glede vere in popolnoma socialistično urejeno družbo. To bo rešilo delavca in osvojilo tudi kmeta. Seveda se tega vsi ne zavedajo in zato tudi tako ne delajo. To so, pa ravno tisti, ki bi najlažje delavstvo pravilno orientirali. Ker tega danes pri nas še ni, se bojimo, da bo mladina pod silnim pritiskom kruhorstva zagrabila sama za geslo: socialistično urejena družba, v nendar pa bo pustila pozitivnost verskih načel. Teda bo pa jamranje in pohujšanje — a žal prepozno. Danes je čas! — (Berite —autov članek v zadnji številki »Delavske Pravice«. Morda se bo le komu kaj odprlo.)

Zagorje. Pri nas je z delavsko mladinsko kulturno organizacijo težko. Nikdar ni bilo prave, močno delavske zavesti, nikdar delavske vzgoje. Zato so težave. Vsi gledajo v Krekovi mladini konkurenčno organizacijo prosvetnemu društvu. Pa to ni. O tem bi kvečjemu mogli debatirati o kaki Krekovi družini v popolnoma kmetskem okolišu. Naš okraj pa je delavski, izrazito rudarski. Kolikor ljudi se še preživlja direktno od zemlje, je taka malenkost, da ne pride v poštev. Zato bi vsak res upravičeno pričakoval pri nas močno delavsko mladinsko organizacijo. So pa nekateri, ki jim to kar nič ne diši in jim je ljubše, da je tako kakor je in kakor bi biti ne smelo. Mala peščica, ki se je sama prikopala do bolj delavskega gledanja stvari, pa ne pride v poštev. (Čagavci ste, ne pa Borci! Še dolgo ne bo nič, če boste taki! Op. ured.)

Hrastnik. Na praznik »Kristusa kralja« se je vršil občni zbor »Krekove mladine«. Centralo je zastopal tov. Langus. Občni zbor je bil primeroma dobro obiskan in živahen ter se je pokazal delni napredek od lanskega leta. Radi različnih potreb se je v odboru izvršila sprememba. In to radi ostudne borbe, ki se vodi proti društvu, ki pa je bila namenjena na osebno predsednika, ker se je mislilo, da če se njemu ugled omaja, tudi društvo pade. Pokazalo pa se je nasprotno in se je našla srečna rešitev s tem, da je postal predsednik društva najuglednejši in moralno najjači fant in katoliški pokretaš naš desetletni

P. Francé Ačko:

Kristus in krščanstvo

(Nadaljevanje.)

Po teh podatkih bi bil torej Kristus rojen l. 749. po sezidanju Rima, ne pa, kot je Dionizij nastavlil leto 754. — seveda zmotno. — Če torej kdo po današnjem zmotnem štetju računa, je seveda razlika večja in pride v navzkrižje z ugotovljenimi zgodovinskimi dejstvi, a to ne po krivdi zgod. virov. — Proces Kristusov nadalje ni v nasprotju z rimskim pravom, kajti Pilat je sodil po obstoječem judovskem pravu in za takratne velike prestopke je veljala smrt na križu. Saj je pri razdejanju Jeruzalema bilo ogromno število Judov križanih in je bil ta način usmrčenja sploh v navadi. Tudi nekrščanski zgodovinarji omenjajo Poncija Pilata kot zelo krutega, na drugi strani pa zelo vladnega, strahopetnega namestnika cesarjevega. Koliko pa pri taki kreaturi velja obstoječe pravoc, vemo lahko iz življenja in nam evangelisti dovolj jasno opisujejo. Argumenti, kakor jih navaja proti vsemu temu g. Klicar, so tedaj znanstveno zelo drzni, tendenciozni in utopični.

Materializem nujno zanika vsako metafiziko in kot tak so mu vsi taki pojmi in dokazi nedostopni. Doprinesi jih kolikor jih hočeš — ostal bo materialist pri svoji materiji. Materializem kot pokret nujno pride v nasprotje z duhov-

nostjo in zato so njegovi sadovi duhovna kriza in razkroj človeštva. Zgodovina človeštva je že dovolj dokazala negativnost materializma.

Kolikor manj more biti materialistu dostopen metafizični pojem sv. Trojice. G. Klicar pravi, da se je nauk o sv. Trojici izoblikoval in utrdil šele po ljutih bojih raznih struj v cerkvi sami. Toda ne takó, kot misli g. Klicar oziroma njegov vir, kakor da je katoliška Cerkev zaporedoma dodajala nove stvari. Nauk sv. Trojice ima svoj glavni izvor v evangelijih, ki jim sam g. Klicar priznava večjo starost, kakor poznejšim ljutim bojem. Ze ev. Marko dovolj jasno piše o sv. Trojici, torej evangelist, ki je po izjavi g. Klicarja pisal svoj evangelij okrog leta 70. po Kristusu. Pa imamo še druge vires za pravoverno stališče Cerkev, o katerih lahko zgolj zgodovinsko razmišljujemo, recimo znani »Symbolum Apostolicum« iz prvih poapostolskih časov, ki že takrat zavzema napram sv. Trojici isto stališče, kot za časa Arianizma ali katerekoli zmote. In tudi ni helenistična sredina šele iznašla Sina božjega, ampak jo je v evangeliju že potrdil Jud Matej v svojem evangeliju, namenjenem Judom, in ne Grkom. Pogl. 27., vrsta 44. pravi jasno: »Saj je rekel: Sin božji sem!« In Marko, po g. Klicarju najstarejši, govori ravno tako pogl. 3., vrst. 12.: »Ti si Sin božji!« Istotako govorijo vsi evangelisti o Bogu Očetu, Sinu in sv. Duhu — in to že pred

»ljutimi borbami« dovolj jasno. Če vzamemo to samo iz zgodov. stališča, propade trditve g. Klicarja o izoblikovanju pojma sv. Trojice. Dogmatska zgodovina je bolj pravična kot provizorična trditve g. Klicarja. Božanstvo Kristusa torej ni šele spočela helenistična sredina, ko pa je Kristus ravno radi izrečne trditve, da je Sin božji — umrl. Značilno je, da so skoraj vse krive vere izumrle — ostala pa je Katoliška Cerkev s svojo nezlomljivo tradicijo, ki se je vedno in v vseh bojih opirala na evangelij.

Kar pa je napisal člankar na strani 103, v desnem stolpcu, je kzerija, kot je še ni napisala nobena protikršćanska literatura. Tako žgečkanje zdravega človeškega razuma si more dovoliti samo človek, ki hiti pobijati s katerimkoli argumentom trditve nasprotnika, ne da bi se kolikčak vglobil v njegovo miselnost. Jožef je torej izgubil po misli člankarja vlogo očeta Kristusa, ker je isti Sin božji. Do sem v redu. Nato piše: »Spočetje Marijino je moralo biti brezmadežno in zato je bila potrebna tretja oseba — sv. Duh.« G. člankar, preberite še enkrat to glupost — potem pa premislite tole: Spočetje Marijino je verski nauk, ki ga uči Cerkev po starem in novem zakonu in po izročilu, da je bila Marija brezmadežna spočeta! Kaj ne, vi ste slišali nekaj zveneti o brezmadežnem spočetju, pa ste mislili — na spočetje — Kristusovo! Spočetje Marijino in spočetje Kristusovo pa sta dve raz-

lični zadevi, ki jih g. Klicar ni znal ločiti. Vedno ista: človek se spravlja z velikim bobnanjem na versko polje — pa ne prouči niti najpreprostejših stvari! Nadalje po čoveško mišljeno za spočetje Kristusovo ni bila potrebna baš tretja oseba. Poudarjam: po človeško mišljeno! Zakaj iznajti tretjo osebo, ko imamo pa Boga Očeta? Ta argument ne drži in ga je g. Klicar »namalal« na papir, z izrazitim namenom norčevati se iz najsvetejših čuvstev kristjana. To norčevanje pa ne morem obsojati drugače kot — podlo! Kajti brez dvoma bi me g. Klicar obsodil in imel za podleža, ako bi jaz napisal pamflet o njegovi ljubezni do matere in o njej sami. Ker pa smatramo kristjani Boga višjega oz. absolutno vzvišenega nad vsemi stvarmi, smatra človek že po naravi, po srčnem čutenju tako norčevanje kot izrazito — podlo! Je pa kzerija zase, govoriti o Kristusu oz. sploh o verskem sistemu krščanstva iz zgolj zgodovinskih vidikov ter ga zavreči, ko pa se metafizičnim resnicam ne moreš približati samo z zgodovino, ampak spadata v prvi vrsti v filozofijo. Toda nobeden materialist ni filozof, kajti ideje se ne dajo tipati. Tudi to ne dokaže nič, da navaja člankar avtoriteto sv. Avguština, ki da ni doumel sv. Trojice. Če človeški razum česar ne doume, ni rečeno s tem, da dotično stvar sme kratkomalo zanikati. Pojem Boga ali sv. Trojice bi mogli logično doumeti šele ta-

sodelavec tov. Viko Eržen. V ostali odbor so izvoljeni podpredsednik Klanšek Avgust, mizar, pom., tajnik Ramšak Vilko, trg. pom., blaginjak Smit Alojz, brezposelni rudar, knjižničar Plahuta Franc, steklar, Kamin Marija, žena rudarja, in Rebov Albert, čevljar. Tov. Langus je imel načelni govor in pokazal na globoko utemeljene razloge, zakaj je ravno »Krekova mladina« najboljša vzgojna organizacija za delavce in kako napačno in škodljivo je za delavca zapuščati to osnovno linijo.

Vajeniški kotiček

J. B. Ljubljana. Z odgovorom na vprašanje ozir. članek, v katerem opisuje razmere v delavnici, v kateri si zaposlen, sem se nekoliko zakasnil. Ugotavljam, da delajo pomočniki stalno nadure in s tem jih seveda morate delati tudi vajenci. Vse to se ti ne zdi v redu. Posebna še, ker pomočniki, še manj pa seveda vajenci dobijo za to kako odškodnino.

To, kar ti opisuje glede nadurnega izplačila, se danes dogaja skoraj povsod. Ne samo, da delavci, zaposleni v obrti, marveč tudi oni, ki so zaposleni v industriji, ne uveljavljajo zahteve po izplačilu nadur. Je tu premalo odločnosti in skupnosti, katere jedro tvorijo strokovna organizacija. Več, samo tožimo, nikoli pa se ne postavimo tako, da bi res uspeli. Kdor pa poskusi, je takoj na ulici, temu seveda ni kriv podjetnik, marveč ostali delavci, ker se za svojega sodelavca ne postavijo. Težava je v tem, ker naš delavec ne pozna prave skupnosti. Vsak po svoje rinemo naprej.

Veseli me, da se vajenci teh krivic tako živo zavedate. Prepričan sem, da bo taka mladina bolj znala uveljaviti svoje pravice. Radi inozemcev pa je stvar sledeča: ako ima dovoljenje od pristojne oblasti t. j. inšpekcije dela, ima to za določen rok. Ko ta rok poteče, se mora vrniti v svojo domovino. Navadno pa podjetniki ta dovoljenja podaljšajo in se tako vleče leta in leta in tako ti ljudje seveda brez vsake stvarne potrebe ostanejo pri nas. Ako pa je prišel pred letom 1922. v našo državo, tedaj je enakopraven z našimi delavci. Veliko imam pri nas tujih ljudi, brez katerih bi prav lahko izhajali. Najbolj žalostno je, ker se po veliki večini ti ljudje namreč našemu delavstvu ne obnašajo bogve kako obzirno. So priganjati tujega kapitala. Gotovo je, da bo treba tudi v tem pogledu izpremembe. Proti moči se je mogoče boriti samo z močjo. Za nas tedaj pridejo v poštev strok. organizacije. Te bi morale kaj več pomeniti, pa bi bilo marsikaj drugače.

Prepričan sem, da bo mladina bolj borbena in bo znala vse te nedostatke, radi katerih danes trpi delavstvo, odpraviti. Zato pa je treba delati. Brez dela ni zmage. R.

Proletarska kultura

Beseda

Novembrska številka »Besede« je izšla že pred prvim. Tudi topot prinaša zelo zanimive in aktualne članke. Dr. J. P. piše o »Pomanjkanju gotovine«. Svoja izvajanja je naslonil na vesti, ki so krožile pred nekaj dnevi, da bo namreč država dala žigosati denar in pri tem odtegnila 20 odstotkov. Ugotavlja, da je bil to le goljufiv trik kapitalistov, ki hočejo z ljudskim denarjem rešiti svoja bankrotna podjetja. Za tem razpravlja o pravih vzrokih pomanjkanja denarja. Poleg glavnega vzroka krize, je krivo predvsem to, da so potegnili svoj denar iz bank in hranilnic industriji, trgovci

in obrtniki, ki ga rabijo kot svoj obraten kapital. To pa zato, ker so banke kot ustanove za vršitev denarnega prometa in nakazovanja domalega čisto odpovedale. Pomanjkanje gotovine tedaj niso zakrivil ti isti malenkostni zneski, ki jih ljudje tiščijo doma. Zato predlog »interesentov« na 20 odstotni odtegljaj ni bil samo gospodarsko zgrešen, temveč je tudi naperjen le proti malim varčevalcem. Iz tega vidimo, zaključuje članek, kako hinavskih načinov se poslužuje kapitalizem v borbi za profit. — Sledi članek o »Irski«, ki nazorno prikaže razvoj in stanje osvobodilnih bojev irskega naroda proti svojim narodnim in socialnim zatiralcem. Sedaj vemo, da imajo irske borbe poleg narodnostnega prav tako jako socialno ozadje. — Iz članka J. Rozmana o »rudarskem zavarovanju«, ki je okrajšano poročilo iz kongresa rudarjev, ki je bil 16. oktobra v Laškem, vidimo, kako slabo je naše rudarsko delavstvo socialno zavarovano. Poročilo zares »živo« pokazuje bedo in negotovost, v kateri živi to delavstvo, kakor pristavlja uredništvo. V »Pregledu« so lepa poročila o »Kongresu angleške delavske stranke« (V. P.) in njenem novem kolektivistično usmerjenem programu; dalje o »Kolektivizmu in individualizmu« (V. P.), kjer je govora o ogromnem razvoju ruskega gospodarstva in o popravkih, ki jih mora delati ruska vlada pri izvajanju svojih kolektivističnih načrtov, pa zopet o »dečem gospodarstvu« (V. P.) Rusije, katerega opisujejo številni mednarodni »časnikarji in specialisti za Rusijo«, ker je »Rusija danes problem, za katerega se mora zanimati vsak misleč človek, pa naj pripada katerikoli stranki.« — Številko zaključujejo ocene novejših slovenske knjige. — »Besedo« priporočamo prav vsem.

DELAVSKI KOLEDARČEK

bodo prejeli zaupniki in organizacije te dni.

Prosimo jih, da ga začnejo takoj razpečavati. Stane kot doslej 10 Din. — Delavska založba.

Nekaj bi radi pripomnili

28. oktobra t. l. je koncertirala pevsko družina »Mokranjac« iz Bitolja v Ljubljani v Filharmonični dvorani. Koncert je bil jako dobro obiskan od strani Ljubljancev, kar je jako čudno. Mešani zbor »Mokranja« je odpel eksaktno svoj program, ki je bil navsezadnje bolj pestro izbran, kakor programi naših ljubljanskih, tako zvanih »elitnih zborov« in različnih prvakov. Zbor je izvajal svoj program brezhibno in mu je le častitati. Kritiki v ljubljanskem meščanskem dnevniku »Jutro« pa je konstatiral sledeče:

Zbor »Stevan Mokranjac«, ki si je nadel ime po največjem srbskem skladatelju, je še mlad in šteje le mlade moči, po največ iz vrst delavcev, zato se ni čuditi, da in tonacija tu pa tam ni bila vzorna in da so bili glasovi ponekod prekrivavi itd.

Tovariši! To se pravi, da zbor, ki ima v svoji sredi same ročne delavce in ne tako zvane »inteligence«, sploh ne zna peti po mnenju kritikov, ki sede za mizo onstran brega. Mi pa temu pripominjamo samo to: Da, programi, ki jih pojo delavska pevska društva, so cvet zborovske literature, so krvavi žulji idealnih ljudi, ki pojo res z dušo, pa če tudi niso v »gala« in s poškrabanimi prsi. Kdor pa o tem dvomi, naj gre na koncert pevskega zbora »Grafike«, »Cankar« ali »Slavec« iz Ljubljane.

Navdušen pevec.

To in ono

Hrastnik. V nedeljo 6. nov. je sklicala Strokovna komisija za Slovenijo kot centrala URSSJ javno zborovanje v dvorani Konzurnega društva v Hrastniku. Ker smo že prejšnji dan brali na lepah, da so vabljeni na zborovanje vsi delavci ne glede na stroko in prepričanje, so se udeležili tega zborovanja tudi kršč. soc. delavci v lepem številu. Na zborovanju je nastopil sodrug Kopač iz Ljubljane ter se dotaknil razmer pri nas in izven naše države. Rekel je med drugim, da je že 12. ura in kriza na vrhuncu. V tem smo si vsi enih misli. Oprekati pa moramo trditvi, da so možje prejšnje uprave Borze dela krivi, da ta ista sedaj nima nobenega denarja več, ker so hoteli zidati delavska stanovanja, po programu, ki ga je začrtal dr. Gosar. Govornik namesto, da bi razpravljaj stvarne reči o splošnem gmočnem položaju delavstva, se je spravljal nad kršč. socialiste in ironično pripomnil, da si mislijo oni z molitvijo pridobiti srce kapitalista, da jim bo kaj boljšega privo-

Zajtrkovalnica, vinarna nudi razna dobra štajerska in dalmatinska vina. Delikatese vse vrste. Specerijsko blago najboljše v zalogi in v lastni pražarni vedno sveže pražena kava, na željo tudi mleto, dobite najceneje samo pri

F. R. KOVAČIČ

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 32

**LEGAT
KAVA**

Specerija, delikatese, zajutrkovalnica Ljubljana, M. c. 28.

dnevno sveža iz lastne novodobne pražarne.

ščil. Ker so bili navzočnji na zborovanju delavci, ki niso organizirani pri nas, vendar po svojem bistvu krščansko misleči, zato tak način razpravljanja, kjer se smeši versko prepričanje, ne moremo odobravati in ga kot krščanski socialisti obsojamo. Na ta način ne moremo delavci nikdar ustvariti enotne razredne borbe proti skupnemu sovražniku — kapitalistu. Po zborovanju so se takoj pokazale posledice nepravilnega nastopa ter se je s tem skupnost le poslabšala.

Nemška kršč. strokovna organizacija.

Tri veje jo sestavljajo: delavska organizacija (Gesamtverband der christlichen Gewerkschaften), nameščenska (Gesamtverband deutscher Angestellten Gewerkschaften) in prometni ter državni uslužbenci (Verkehrs und Staatsbedienstete).

Kako so se razvijale, nam kažejo te številke:

	1. 1929	1. 1930
delavska strok. zveza	673.127	658.707
državni in prometni	119.700	120.156
nameščenci	557.527	591.520

1.350.354 1.370.383

Centrala je nemška strokovna zveza. Številke nam kažejo, da so nekoliko padle na članstvu delavske organizacije, dočim sta ostali celo napredovali. Med nameščenci je najmočnejša organizacija trgovskih pomočnikov, ki šteje 400.000 članov. Stalno raste. L. 1931. je ponovno zrastle za 5000 članov. Nadmilijonska armada je moč, preko katere ne more nihče in s katero mora vsak računati.

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K. T. D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II



Črtalnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih salda-konti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

krat do konca, ako bi človeški razum bil enako Bog. Kakor pa ne moreš spraviti v majhno posodico 50 ton tekočine, tako tudi človeški razum ne more zajeti ideje božje. Da pa je sv. Avgustin, ki je pojm sv. Trojice globlje poznal kot filozof, pa vseeno ni doumel, vendar rekel: credo, verujem, kaže jasno, da sta vera in razum dve različni stvari. In ogromna večina človeških pojmov sloni ne na razumu, ker isti vsega zajeti ne more, ampak na veri, radi avtoritete tistega, ki nam sporoči, izrazi, pove, poudči. Tako je pojem sv. Trojice nastal v človeški duši ne po izmišljotini človeka, ne po historičnem razvoju, ampak po avtoriteti Kristusa. Ne po izmišljotini, ker človek, ki si boga sam dela, si ga vedno prikroji po svojem razumu, ne po historičnem razvoju, ker je Cerkev črpala že spočetka vse resnice iz sv. pisma in je le pravoverno stališče branila napram novotarijam. Stavek, ki ga je napisal g. Klicar: »Občutno zmanjša verodostojnost evangelijev tudi okolnost, da so poznejši urejevalci in prepisovalci evangelije marsikje popravili in »izboljšali« je kategoričen in ga mora šele dokazati tisti, ki ga je brez dokaza napisal.

(Nadaljevanje.)

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Za Jugoslovansko tiskarno K. Čeč.

Zadružništvo

Na Angleškem se je konsumništvo razvilo in je osnovalo svoje banke, svoja industrijska podjetja, prišlo je do svojih plantaž in svojih ladij. Da, nastala je celo Zadružna stranka, ki se je pa kmalu združila z Labour Parti, z Delavsko stranko. Konsumništvo igra danes v Angliji in v Nemčiji pomembno vlogo. — Tudi pri nas se je konsumništvo in sploh zadružništvo krepko razvilo. Oče slovenskega zadružništva je Vošnjak. Toda on je imel pred očmi le nacionalno stvar. On je ustvaril slovensko nacionalno zadružništvo. Slovensko ljudsko zadružništvo pa je ustvaril rajni dr. Krek, početnik krščansko-socialnega gibanja. Tudi pri njem so veliko vlogo igrali nacionalni oziri. Toda kot poslanec je postal ljudski voditelj, prišel je v stik z delavci in temu stiku imamo pripisovati postanek našega konsuma, ki se je od l. 1899 tako krepko razvil, da je danes že lahko podlaga za preosnovno gospodarskega življenja, ako se delavstvo zave, da je gospodarska plat delavskega boja najvažnejša in da je treba, da se vse delavstvo zgrne v to organizacijo. Seveda bo treba veliko tečajev, veliko šole, veliko reklame in organizacije, da se v delavstvu dvigne zadružni duh, ki bo pripomogel do tega, da se ta naša konsumska organizacija izpopolni z raznimi produkcijskimi panogami, s produktivnimi zadrugami in drugimi podjetji.

4. Naša smer. Individualizem in kolektivizem, to je vsak sam zase in pa vsi skupaj, to se je vedno bojevalo med seboj. Ze za časa Kreka se je bil obupen boj med trgovstvom in konsumništvom. Dr. Kreku je bil celo nekoč zadružen šod prepovedan. Danes so velike težave s produktivnimi zadrugami. Tudi konsumništvo je ovirano. Moramo trditi, da zadružništvo ni na poti naprej, ampak nazaj.

Zakaj to? Zato, ker v članih zadrug ni zadružnega duha. Glavno, kar je, je pa to, da se pač poudarja v raznih listih zadružni duh, zadružna vzgoja itd., ne poudarja pa se to, kar je bistveno, človeška kolektivnost, človeška skupnost, ne kaže se na posledice, ki jih nam prinaša gospodarenje vsakega posebej, to je individualnega gospodarenja. Brez skupnostne vzgoje ni zadružništva. Govori se o zadružništvu kot o samopomoči. Mi pa moramo govoriti o zadružništvu kot nositelju skupnega gospodarenja. Zato pa mora prenehati zadružništvo biti zgolj gospodarski faktor. Zadružni zakon je danes tak, more pa biti kdaj drugačen, prilagoden novim prilikam in razmeram.

Zadruga mora postati nositeljica skupnosti, pa ne zgolj gospodarske. Dokler pa niso razmere za to dane, pa velja za nas to: Glejmo v zadrugi sredstvo, ki nas brani v sedanosti in nas vodi v boljšo bodočnost. Glejmo v zadrugi tisto, kar izpopolnjuje boj delavstva in kmetstva za novi, boljši čas. Ne

glejmo v zadrugi celoto zase. Samo del je. Če se zadruga zapre vase in služi le sedanemu času, okosteni. Gorečnost ugasne, stiki med vodstvom in živo članstvo maso zamrejo. Vodstvo postane urad in smoter vsega dela zadruge se zato dosti, dostikrat izprevrže. Vse delavske zadruge, društva in organizacije sploh morajo stati v najbližjem stiku. Vodstvo zadruge mora imeti krog za propagando, za vzgajanje in gospodarsko šolanje, potrebuje opore v katerikoli zbornici in v kolektivni pogodbi. Vse mora iti roko v roki. Kar ne gre, okosteni in zamre, delavstvo se stvari odteje in kadar prikipi sila do vrhunca, poskusi znova ter po kosluži dobljenih izkušenj. Ker so pa izkušnje tako drage in stavlja življenje na izkušnje tako visoke takse, zato je potrebno, da delavstvo ne dela nepotrebnih izpitov. Kjer je le mogoče, naj dela delavstvo iz obstoječega, obstoječega se naj posluži, obstoječe naj prikroji svojim potrebam.

Zato delavstvo: vstopi v vrste zadružnikov! Zanimaj se zanj! Delaj zanj! Agitiraj zanj! Kupuj le v zadrugi! Glej pa, da boš korakal tudi kot zadružnik vedno vzporedno z ostalimi delavskimi organizacijami. Za delavsko bodočnost so enako važne vse delavske organizacije, tako zadruge, kot sindikalne in kulturne. Vstopite v delavske zadruge kot aktivni delavski borci!

Čitaj „BESEDO“!

Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice« in ureja: Peter Lombardo.